

Uvodna beseda k letnemu poročilu o konkurenci za leto 2022

Margrethe Vestager, izvršna podpredsednica in komisarka za konkurenco

Enotni trg v letu 2023 praznuje 30. obletnico. Postal je eden največjih dosežkov Unije in eno njenih najboljših orodij za spodbujanje miru, zaščito naših vrednot in zagotavljanje blaginje za naše prebivalstvo, saj je zblížal državljane in državljanke ter podjetja EU.

Praznovanje obletnice poteka v času negotovosti. Svet doživlja korenite spremembe. Naša gospodarska ureditev, ki temelji na pravilih, je čedalje manj stabilna in predvidljiva. Najhujši in najbolj smrtonosni odraz tega trenda je ruska agresija proti Ukrajini, vendar spreminjajoče se geopolitične razmere na enotni trg vplivajo na različne načine, od preobremenjenih dobavnih verig do posledic za trgovanje. Ukrepati moramo tudi za dosego drastičnega zmanjšanja emisij ogljikovega dioksida, da vzpostavimo podnebno nevtravno svetovno gospodarstvo. Ta cilj je zdaj na srečo deležen podpore tudi zunaj Evropske unije. Korenite spremembe pa se seveda odvijajo tudi na področju digitalnih tehnologij. Ne le naš vsakdan, tudi naše gospodarstvo je zakorakalo globoko v digitalni prostor, ki pa včasih ni dovolj odprt in tekmovalen.

Vse te spremembe imajo daljnosežne posledice, saj ustvarjajo tako nova tveganja kot tudi nove priložnosti. Politika konkurence EU ima pomembno vlogo pri blaženju negativnih učinkov gospodarskih prehodov ob čim večji krepitvi njihovega potenciala, da prinašajo koristi.

Prehod na digitalno gospodarstvo je ustvaril ogromno priložnosti za gospodarsko rast in učinkovitost, kar se bo nadaljevalo tudi v prihodnje. Za ohranjanje odprtosti in tekmovalnosti digitalnih trgov bo ključnega pomena izvrševanje pravil o konkurenci. Njihovo izvrševanje bo tesno povezano z izvrševanjem akta o digitalnih trgih, ki je začel veljati novembra 2022 in se bo začel uporabljati maja 2023. Njegov cilj je ohraniti tekmovalnost digitalnih trgov in odpraviti nepošteno prakse podjetij, ki delujejo kot vratarji za podjetja, ki poslujejo na spletu. Komisija namerava v letu 2023 imenovati prve vratarje ter do leta 2024 zagotoviti popolno izpolnjevanje obveznosti in prepovedi.

Komisija je marca 2022 – le mesec dni po neizzvani ruski invaziji na Ukrajino – sprejela začasni krizni okvir za državno pomoč, da bi države članice lahko podprle podjetja, ki so sposobna preživeti, a so jih posledice te vojne močno prizadele. Marca 2023 se je ta okvir razvil v začasni okvir za krizne razmere in prehod, ki državam članicam omogoča, da s pospešitvijo zelenega prehoda presežejo takojšnje odzivanje na zlorabo energije kot orožja in obravnavajo širše izzive. Izboljšano širše področje uporabe tega okvira državam članicam med drugim omogoča, da podprejo produktivne naložbe v izbor tehnologij in surovin, ki so bistvene za ta prehod, zlasti v primeru tveganja selitve naložb zunaj EU. Poskrbeli smo, da je bil naš odziv na te izzive skladen z našimi načeli – za ohranitev celovitosti enotnega trga je novi okvir ciljno usmerjen in začasen, nove „prehodne“ določbe pa se uporabljajo do leta 2025.

EU je s sprejetjem uredbe o tujih subvencijah novembra 2022 začela odpravljati neravnovesje – že dolgo smo namreč preverjali državno pomoč, dodeljeno znotraj EU, nismo pa nadzirali subvencij tretjih držav podjetjem, ki poslujejo v EU. EU si prizadeva za enake konkurenčne pogoje in Komisija bo v letu 2023 uredbo začela izvajati in izvrševati. Komisija si bo prizadevala za dobro usmerjeno izvrševanje, tako da bo zagotavljala jasnost in predvidljivost pri razvoju prakse odločanja. Tako bomo ohranili odprt enotni trg, na katerem vsa podjetja, ne glede na to, od kod prihajajo, konkurirajo pod poštenimi in enakimi pogoji.

Kljub prelomnim dogodkom in pobudam se je običajno izvrševanje pravil konkurence na splošno nadaljevalo z običajnim tempom. Na področju protimonopolne politike je Komisija sprejela sklepa v dveh kartelnih zadevah na trgih kovinske embalaže in stiren monomera. Njeno delovanje se je razširilo na digitalno področje, na katerem je Komisija določila pravno zavezujoče zaveze, ki jih je ponudila skupina Amazon, pri čemer je obravnavala pomisleke v zvezi s konkurenco, povezane z dostopom prodajalcev do njenih programov Buy Box in Prime. Poleg tega je Komisija poslala obvestilo o nasprotovanju skupini Apple in v njem navedla predhodne ugotovitve, da je ta družba morda omejila konkurenco v korist svoje plačilne rešitve Apple Pay. V farmacevtskem sektorju je Komisija na družbo Teva naslovila obvestilo o nasprotovanju, v katerem je bilo predhodno ugotovljeno, da je podjetje zlorabilo patentni sistem in očrnilo konkurenčna zdravila.

Kar zadeva nadzor koncentracij, je Komisija v letu 2022 sprejela 368 sklepov o združitvah in posredovala v 18 zadevah. V dvanajstih zadevah je združitev odobrila pod določenimi pogoji, dve pa sta bili prepovedani (predlagana pridobitev družbe Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd s strani družbe Hyundai Heavy Industries Holdings in nakup družbe GRAIL s strani družbe Illumina). Štiri priglašene transakcije so stranke opustile in jih umaknile v fazi II.

Kar zadeva nadzor nad državno pomočjo, je Komisija v letu 2022 sprejela 195 sklepov na podlagi začasnega kriznega okvira, s katerimi je odobrila 182 nacionalnih ukrepov, ki jih je priglasilo vseh 27 držav članic. Skupna vrednost pomoči je znašala približno 670 milijard evrov. V letu 2022 se je nadaljevalo izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost – Komisija je sprejela sklepe o skoraj 80 ukrepih, financiranih iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Poleg tega je Komisija odobrila dva pomembna projekta skupnega evropskega interesa v vrednostni verigi vodikove tehnologije.

Nazadnje, Komisija je ostala zavezana zagotavljanju, da naša pravila še naprej ustrezajo svojemu namenu, kar je v času sprememb morda še pomembnejše kot sicer. V ta namen je v letu 2022 nadaljevala obsežen pregled okvira politike konkurence EU. Sprejela je nove smernice o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo, nove smernice o državni pomoči za širokopasovna omrežja, nova pravila o vertikalnih sporazumih in se posvetovala z deležniki o revidiranih pravilih o horizontalnem sodelovanju med podjetji.

Cilj je poskrbeti, da bomo čim boljše pripravljeni na vse izzive prihodnjih tridesetih let.

***